

УДК 332

І.В. ЗАБЛОДСЬКА, д-р екон. наук, професор, директор Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України, м. Сєверодонецьк

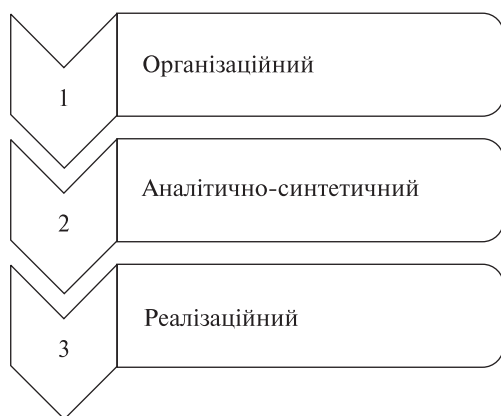
ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Ключові слова: інфраструктура, регіон, малий бізнес, розвиток.

У статті досліджено проблеми інфраструктурного забезпечення підтримки розвитку малого бізнесу на сході України, запропоновано створення Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області. Визначено мету, етапи і результати створення та функціонування Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області. Наведено хронологію заходів щодо популяризації інституцій інфраструктури підтримки бізнесу, які діють у Луганському регіоні, та характеристики сталого ефекту від створення та роботи цієї служби.

Підприємці Луганщини стикаються з низкою проблем, починаючи з відсутності обладнання, що залишилося на окупованій території, руйнування партнерських відносин з контрагентами, і, відповідно, з нестачею коштів на відновлення бізнесу. Крім того, на новому місті не всі оперативно знаходять та використовують можливості інституцій, які сьогодні сприяють відновленню та розвитку бізнесу. Через наявність великого спектру функцій діючих інституцій щодо підтримки підприємництва, їх треба активно популяризувати серед підприємців для чіткого розуміння дій, можливостей бізнесу задля відновлення економічного потенціалу області та сталого розвитку громад. Проведення популяризації функцій та досвіду наявних у регіоні інституцій інфраструктури підтримки бізнесу дозволить місцевим громадам, місцевим підприємствам середнього та малого бізнесу, місцевим органам влади Луганського регіону отримати розширену інформацію про законодавчо визначені можливості та обов'язки (функції) відповідних інституцій у регіоні, розширити доступ суб'єктів господарювання до публічних послуг та підвищити якість їх надання, що позитивно позначиться на рівні життя громад.

Відповідно до чинного законодавства «інфраструктурою підтримки малого і середнього підприємництва є підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, які провадять діяльність, спрямовану на розвиток суб'єктів малого і середнього підприємництва, їх інвестиційної та інноваційної активності, просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки» [1]. Сюди зазвичай відносять: бізнес-центри, бізнес-інкубатори, науково-технологічні центри, центри трансферу технологій, фонди підтримки малого підприємництва, лізингові компанії, консультативні центри, інші організації, основним завданням яких є сприяння розвитку малого і середнього підприємництва.

Етапи створення та функціонування Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області

Аналітико-статистичні дослідження щодо забезпеченості об'єктами інфраструктури країни в цілому та окремих її регіонів проводяться майже кожного року державними установами та науковцями України. Проблеми та перспективи діяльності малого і середнього бізнесу на Сході України, його інфраструктурного забезпечення перебувають у полі зору таких українських учених, як Амосов О.Ю., Бутенко О.І., Гаєвська Л.М., Антонюк Д.А. та ін [2—5]. Разом з тим, питання, пов'язані з розвитком малого та середнього бізнесу, вимагають подальшого дослідження, оскільки інфраструктура постійно змінюється за рахунок появи нових представників або закриття неефективних. Особливо це стосується Сходу України, адже сьогодні там активно створюються інституції інфраструктури завдяки підтримці країн Євросоюзу.

Сьогодні на території Луганської області створені та функціонують такі інфраструктурні інституції як: Луганська регіональна торгово-промислова палата, Рада бізнес-омбудсмена, Рада з координації роботи щодо надання волонтерської та благодійної допомоги, Центр підтримки підприємництва, Центр надання адміністративних послуг, Громадська спілка «Програма сприяння відродженню та інтеграції Сходу України «Донбас», Благодійна ліга «Соціум», Рада з координації роботи щодо надання волонтерської та благодійної допомоги при Луганській обласній державній адміністрації, громадська організація «Северодонецьке агентство розвитку громади» тощо.

Метою статті є обґрунтування створення Служби підтримки бізнесу, ціллю якої є популяризація та розвиток інституцій інфра-

структури підтримки бізнесу у Луганській області.

Підтримка малого і середнього бізнесу у Донецькій і Луганській областях пов'язана з необхідністю компенсації нерівних умов, в яких перебувають сьогодні суб'єкти малого підприємництва порівняно з аналогічними підприємствами в інших областях України. Популяризація та розвиток інституцій інфраструктури підтримки бізнесу, що діють у Луганській області, задля посилення спроможності до планування та реалізації спільних дій державних і недержавних інституцій можливі через створення Служби підтримки бізнесу у Луганській області на базі Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України. Основна діяльність її полягає у проведенні моніторингу та визначенні переліку наявних інституцій інфраструктури підтримки бізнесу у Луганському регіоні, проведенні соціологічних досліджень з метою визначення функцій та переваг, ефективності та досвіду роботи а також розробки науково-практичних пропозицій щодо популяризації та розвитку цих інституцій інфраструктури підтримки бізнесу. Як партнерів доречно залучити Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Громадську спілку «Програма сприяння відродженню та інтеграції Сходу України «Донбас» і Благодійну лігу «Соціум».

Створення та функціонування Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області дозволить здійснити популяризацію досвіду роботи основних інституцій, які працюють над генеруванням нових можливостей для приватного сектору, тобто інституцій інфраструктури підтримки бізнесу Луганської області, сприяти їхньому розвитку задля відновлення економічного потенціалу регіону, посилення спроможності громад, створення нових робочих місць.

Процес створення та роботи Служби підтримки бізнесу у Луганській області складається з трьох етапів (рисунок).

Перший етап — організаційний. Для створення Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області доречно спочатку провести зустрічі всіх учасників (партнерів) для обговорення ключових питань стосовно запуску та діяльності проекту. Створення Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області передбачає: визначення фахівців, залучених

консультантів та експертів; розробку Положення про роботу Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області; облаштування приміщення, закупівлю організаційної техніки, меблів, обладнання, програмного забезпечення; укладання договору оренди та надання телекомунікаційних послуг (послуги доступу до мережі Інтернет); розсилку інформації про Службу підтримки розвитку бізнесу у Луганській області електронною поштою місцевим органам влади, громадським організаціям,

суб'єктам господарської діяльності, інституціям інфраструктури підтримки бізнесу.

Другий етап — аналітично-синтетичний. Цей етап передбачає проведення соціологічного опитування представників малого та середнього бізнесу щодо функцій і досвіду роботи інституцій інфраструктури підтримки бізнесу та обробку отриманих результатів. Розроблення анкети для проведення соціологічного опитування може бути проведено за допомогою методу мозкового штурму. Далі ви-

Хронологія заходів щодо популяризації інституцій інфраструктури підтримки бізнесу у Луганському регіоні

Термін	Вид діяльності	Очікувані результати
Місяць 1 1 декада	Зустріч всіх учасників для обговорення ключових питань стосовно запуску та діяльності служби	Розробка та затвердження Положення про роботу Служби підтримки бізнесу у Луганській області
Місяць 1 2 і 3 декади	Створення служби підтримки бізнесу у Луганській області на базі Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України	Облаштування офісного приміщення, закупівля офісної техніки, меблів, обладнання, програмного забезпечення. Укладання договору щодо надання телекомунікаційних послуг (послуги доступу до мережі Інтернет), щодо надання витратних матеріалів і канцелярських товарів. Придбання інформаційно-аналітичних ресурсів Закупівля офісної техніки, меблів, обладнання, програмного забезпечення. Укладання договору щодо надання витратних матеріалів і канцелярських товарів
Місяць 2 1 декада	Моніторинг наявних на території Луганської області держаних і недержаних, міжнародних та іноземних інституцій інфраструктури для стимулювання розвитку підприємницької діяльності	Аналітична доповідь «Сучасна інформація про державні і недержавні, міжнародні та іноземні інституції інфраструктури для стимулювання розвитку підприємницької діяльності тимчасових переселенців у Луганській області»
Місяць 2 2 декада	Розробка анкети за допомогою методу мозкового штурму та її тиражування	Розроблена анкета для проведення соціологічного опитування
Місяць 2 3 декада і місяць 3 1 декада	Проведення соціологічного опитування представників малого та середнього бізнесу Луганщини	100 анкет з відповідями на усі запитання
Місяць 3 2 декада	Розробка науково-практичних пропозицій	Науково-практичні пропозиції щодо популяризації та розвитку інституцій інфраструктури підтримки бізнесу
Місяць 3 3 декада — місяць 4 1 декада	Проведення двох «круглих столів»	Програми двох «круглих столів» та згода успішного підприємця. Заповнена анкета оцінки якості проведення «круглих столів» з успішними підприємцями
Місяць 4 2 декада	Проведення тренінгу для підприємців	Програма тренінгу та роздатковий матеріал. Заповнена анкета оцінки якості проведення «круглих столів» з успішними підприємцями
Місяць 4 3 декада	Презентація результатів роботи Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області	Презентація результатів роботи Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області. Наукові публікації у фахових українських та зарубіжних журналах (наприклад, European Reforms Bulletin)

значаються представники цільової аудиторії, які будуть залучені до дослідження та подальшої співпраці. Потім проводиться анкетування підприємців і паралельно моніторинг міжнародних та іноземних інституцій на території Луганської області для стимулювання розвитку підприємницької діяльності. Надалі виконується підготовка звіту про результати соціологічних опитувань, його друкування та тиражування. Після чого здійснюється розробка науково-практичних пропозицій щодо популяризації та розвитку інституцій інфраструктури підтримки бізнесу та посилення спроможності до планування та реалізації спільних дій з урахуванням пріоритетів розвитку регіону. У процесі збору та інтерпретації отриманих даних та складання звітів мають бути використані методи компаративного аналізу, статистичні, математичні, індуктивні і дедуктивні методи узагальнення отриманої інформації тощо.

Третій етап — реалізаційний — використання науково-практичних пропозицій та їхня реалізація. Для цього доречно проведення двох «круглих столів» з успішними підприємцями (з елементами коучінга), які дозволять представникам малого та середнього бізнесу поспілкуватися з представниками успішного підприємства, що залучали інституції інфраструктури підтримки бізнесу задля пошуку та генерування нових можливостей. За результатами такого спілкування доцільно буде провести тренінг для підвищення обізнаності підприємців щодо залучення інституцій інфраструктури підтримки бізнесу у Луганській області для генерування нових можливостей розвитку бізнесу.

Для підбиття підсумків та планування подальшої роботи Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області має бути проведена презентація результатів роботи для органів влади і місцевого самоврядування, Луганської обласної науково-координаційної ради. Популяризації інституцій інфраструктури підтримки бізнесу, що діють у Луганському регіоні, також будуть сприяти наукові публікації про результати роботи Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області, розміщені у науковій літературі України та країн ЄС. Хронологія заходів, які мають бути проведені, подана у таблиці.

Сталий ефект від створення та функціонування Служби підтримки розвитку бізнесу у

Луганській області у подальшому полягає: у використанні науково-практичних пропозицій щодо популяризації та розвитку діючих інституцій інфраструктури підтримки бізнесу підприємцями; обізнаності регіонального соціуму щодо функціонування інституцій інфраструктури підтримки бізнесу у Луганському регіоні; налагоджуванні постійної взаємодії державних і недержавних інституцій, основним видом діяльності яких є надання підтримки місцевому бізнесу у Луганській області безпосередньо з підприємствами та самозайнятими особами. Сталий ефект також полягає у розширенні доступу до публічних послуг та підвищенні якості їх надання, посиленні зв'язків між надавачами послуг та споживачами — суб'єктами господарювання, що призведе до створення нових робочих місць, збільшення обсягів виробництва, чисельності тих, хто працює кількості суб'єктів підприємницької діяльності.

Висновки. Для інфраструктурного забезпечення відновлення малого і середнього бізнесу на території Луганської області з метою посилення спроможності до планування та реалізації спільних дій (програм, проєктів, ініціатив) з урахуванням пріоритетів розвитку регіону пропонується створення Служби підтримки розвитку бізнесу у Луганській області задля популяризації та розвитку діючих інституцій інфраструктури підтримки бізнесу. Процес створення та роботи Служби підтримки бізнесу у Луганській області містить три етапи (організаційний, аналітично-синтетичний і реалізаційний) та хронологію заходів, які мають бути проведені, а також визначення характеристик сталого ефекту. Подальше дослідження інфраструктурного забезпечення розвитку малого і середнього бізнесу на Сході України доцільно провести у напрямі розгляду конкретних установ задля оцінки ефективності їхнього функціонування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 року № 4618-VI. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
2. Амосов О.Ю. Державне регулювання інноваційної інфраструктури на регіональному рівні [монографія] / О.Ю. Амосов. — Х. : Вид-во ХарПІНАДУ «Магістр», 2011. — 192 с.

3. Бутенко О.І. Інфраструктурні компоненти інноваційної моделі розвитку / О.І. Бутенко, Є.В. Лазарева // Економіка і прогнозування. — 2008. — № 3. — С. 69—81.
4. Гаєвська Л.М. Розвиток малого підприємництва в контексті державної регуляторної політики / Л.М. Гаєвська // Інноваційна економіка. — 2012. — № 6 (32). — С. 294—298.
5. Антонюк Д.А. Аналіз сучасного стану інфраструктурного забезпечення підприємництва запорізької області / Д.А. Антонюк // Економічний вісник Донбасу. — № 1 (31). — 2013. — С. 59—66.

Надійшла 25.08.2015

И.В. Заблодская

Луганский филиал Института экономико-правовых исследований НАН Украины, г. Северодонецк

ИНФРАСТРУКТУРНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПОДДЕРЖКИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА НА ВОСТОКЕ УКРАИНЫ

В статье исследованы проблемы инфраструктурного обеспечения поддержки развития малого бизнеса на востоке Украины, предложено создание Службы поддержки развития бизнеса в Луганской области. Определены цели, этапы и результаты создания и функционирования Службы поддержки развития бизнеса в Луганской области. Приведена хронология мероприятий по популяри-

зации действующих институтов инфраструктуры поддержки бизнеса в Луганском регионе и характеристики устойчивого эффекта от создания и работы этой службы.

Ключевые слова: инфраструктура, регион, малый бизнес, развитие.

I.V. Zabłodska

Luhansk branch Institute of Economic and Legal Researches of NAS of Ukraine, Severodonetsk

INFRASTRUCTURE SOFTWARE OF SUPPORTING THE SMALL BUSINESS DEVELOPMENT IN EASTERN UKRAINE

In the article the problems of infrastructure provision of supporting the small business development in eastern Ukraine are researched and the creation of support services for business development in the Luhansk region is suggested. The aims, stages, results of creation and functioning of support services for business development in the Luhansk region is determined. Chronology of events concerning the existing institutions popularization of business support infrastructure in the Lugansk region and characteristics of sustainable effect from the creation and functioning of the service is given.

Key words: infrastructure, region, small business, development.